

ความหลากหลายของสัตว์ป่าในสถานีวิจัยลุ่มน้ำแม่กลอง จังหวัดกาญจนบุรี

WILDLIFE DIVERSITY AT MAE KLONG WATERSHED RESEARCH STATION, KANCHANABURI PROVINCE

อุทิศ กุฏอินทร์¹

Utis Kutintara

มงคล คำสุข¹

Mongkol Kamsuk

ABSTRACT

The study on wildlife diversity at Mae Klong Watershed Research Station, Thong Pha Phum, Kanchanaburi Province was conducted during January 1995 to March 1997. The study aimed at surveying on the existing wildlife species, including abundance, conservation status, habitat relationships and conservation problems. There were 296 wildlife species in this area, comprising of mammals (33 species), birds (178 species), amphibians (19 species), reptiles (42 species) and fishes (24 species). The main habitat type is the mixed deciduous forest and some other small areas of deciduous dipterocarp forest, dry evergreen forest, old clearing, water area, agricultural land and villages. Several species occupied all habitats but some species confined only in one type. Most of them were rated as commonly found species. According to the Wildlife Preservation and Protection Act 1992, 3 species are preserved and 293 species are protected. Based on 1994 IUCN Red list of Threatened Animals, there were 5 endanger, 8 vulnerable, 1 rare, 2 interminate and 4 insufficient known species.

บทคัดย่อ

การศึกษาความหลากหลายของชนิดสัตว์ป่าในสถานีวิจัยเพื่อรักษาด้านน้ำแม่กลอง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ได้ดำเนินการในช่วงเดือนมกราคม 2538-เดือน มีนาคม 2540 โดยมุ่งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชนิดสัตว์ป่าที่ปรากฏ ความชุกชุม สถานภาพ ความสัมพันธ์กับถิ่นอาศัย และปัญหาจากมนุษย์ จากการศึกษาพบสัตว์ป่าทั้งสิ้น 296 ชนิด เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม 33 ชนิด นก 178 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 19 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 42 ชนิด และ ปลา 24 ชนิด ถิ่นอาศัยของสัตว์ป่าประกอบด้วยป่าเบญจพรรณเป็นส่วนใหญ่ และมีป่าดงดิบแล้ง ป่าเต็งรัง ไร่ร้าง แหล่งน้ำ พื้นที่เกษตรกรรม และชุมชน ชนิดของสัตว์ป่าที่เข้าใช้ประโยชน์ในแต่ละถิ่นที่อาศัยมีการซ้อนทับในหลายชนิดและต่างกันบางชนิด สัตว์ป่าส่วนใหญ่มีการพบได้ในระดับปานกลาง จากการแบ่งสถานภาพตาม พ.ร.บ. สงวนคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ปรากฏว่ามีสัตว์ป่าสงวน 3 ชนิด สัตว์ป่าคุ้มครอง 293 ชนิด และเมื่อจำแนก ตามสถานภาพในสมุดปกแดงของ IUCN 1994 มีสัตว์ใกล้สูญพันธุ์ 5 ชนิด มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ 8 ชนิด สัตว์ป่าหายาก 1 ชนิด มีข้อมูลไม่เพียงพอ 2 ชนิด และอยู่ในระหว่างการจัดจำแนก 4 ชนิด

¹ ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กทม. 10900

คำนำ

การคงอยู่ของสภาพป่าและการแพร่กระจายของพรรณพืชมีส่วนผูกพันอยู่กับสัตว์ป่าไม่น้อย สัตว์ป่าหลายชนิดมีบทบาทต่อการผสมเกสรของไม้ป่า เช่น นกปลีกล้วย นกกินปลี นกกระจิบ กระแต และค้างคาว สัตว์ป่าขนาดใหญ่ เช่น ช้าง ป่า กระทิง กวางป่า และวัวแดง มีบทบาทสำคัญต่อการกระจายเมล็ดของไม้ที่มีเมล็ดขนาดใหญ่ และหนัก เช่น มะม่วงป่า จันตง มะขามป้อม และมะไฟ เป็นต้น นกเงือกมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการงอกและการกระจายของเมล็ดไทร ตาเสือ ยางโอบ และเมล็ดไม้อื่น ๆ อีกหลายชนิด (Poonswad, 1993) โดยแท้จริงแล้วสัตว์ป่าทุกชนิดมีบทบาทอย่างมากต่อการงอกของเมล็ดและกระจายของพันธุ์พืช ซึ่ง van der Pijl (1982) ได้ยกตัวอย่างให้เห็นว่าสัตว์ในทุกลุ่มนับตั้งแต่สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังเช่น แมลง และสัตว์มีกระดูกสันหลัง เช่น ปลา สัตว์เลื้อยคลาน นก และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม มีบทบาทในการกระจายของเมล็ดและการงอกของเมล็ดอยู่มาก ทั้งพืชและสัตว์มีการปรับตัวในเรื่องนี้ให้สัมพันธ์กันในหลายด้าน

สถานีวิจัยเพื่อรักษาต้นน้ำแม่กลองในช่วงต้นได้เน้นการวิจัยที่สังคมพืช พันธุ์ไม้ และการอนุรักษ์น้ำเป็นส่วนใหญ่ ส่วนข้อมูลทางด้านสัตว์ป่ายังมีอยู่น้อย โดยทั่วไปเป็นข้อมูลที่ได้จากการพบเห็นเท่านั้น (Sukswang, 1995) การศึกษาอย่างมีระบบมิได้กระทำมาก่อน ฉะนั้นการวิจัยเรื่องนี้จึงมุ่งหาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการวิจัยในขั้นรายละเอียดที่เกี่ยวกับสัตว์ป่าต่อไป เป้าหมายเฉพาะของการศึกษาจึงเน้นที่ให้ทราบถึงชนิดของสัตว์

ป่าในพื้นที่ลุ่มน้ำล้นถิ่น ระดับความมากมายของสัตว์แต่ละชนิด ประเภทถิ่นที่อาศัยของสัตว์ป่าในพื้นที่ลุ่มน้ำ สภาพภาพ และปัญหาที่คุกคามต่อทรัพยากร

การศึกษาครั้งนี้เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2538 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2540 ทำการสำรวจ 43 ครั้ง แต่ละครั้งใช้เวลา 2-10 วัน

อุปกรณ์และวิธีการ

สถานที่ศึกษา

สถานีวิจัยเพื่อรักษาต้นน้ำแม่กลองตั้งอยู่ในหุบห้วยล้นถิ่น ในอุทยานแห่งชาติศรีนครินทร์ เขตอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ที่เส้นรุ้ง 14 องศา 35 ลิบดาเหนือและเส้นแวง 98 องศา 50 ลิบดาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 109 ตารางกิโลเมตร สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสลับซับซ้อนเอียงลาดจากตะวันออกไปสู่ตะวันตกมีห้วยแยกหลัก 5 สายคือ ห้วยนิลุส ห้วยตาทะ ห้วยตาอี้อ ห้วยไทย และห้วยล้นถิ่น อากาศหนาวจัดในฤดูหนาว ร้อนจัดในฤดูร้อน และมีฝนตกหนักในฤดูฝน โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ย 26.9 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 76.06% ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยประมาณ 1,684.5 มิลลิเมตร/ปี ความเร็วลมเฉลี่ย 4.52 กิโลเมตร/ชั่วโมง สภาพดินส่วนใหญ่เป็นดินตะกอน เกิดจากหินปูน หินทราย หินดินดาน และหินควอทไซต์

พรรณพืชคลุมดินประกอบด้วยป่าเบญจพรรณผสมไม้ ป่าไผ่ ป่าดงดิบแล้ง และป่าเต็งรัง ป่าส่วนใหญ่ค่อนข้างสมบูรณ์ เฉพาะบางสวนถูกบุกรุกแผ้วถางเป็นไร่ร้าง บางส่วนยังมีราษฎรเข้า

ไปทำกิน และบางส่วนกรมป่าไม้ได้ปลูกสร้างเป็นสวนป่าเพื่อสร้างป่ากลับมาเป็นแหล่งต้นน้ำที่ดีต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษาจำนวนชนิดพันธุ์สัตว์ป่าในพื้นที่ใช้ทั้งวิธีการสังเกตโดยตรง และการสังเกตโดยทางอ้อม ตามที่ ทวี (2525) ได้บรรยายไว้ ใช้วิธีการเดินสำรวจตามเส้นทางและเส้นทางซีกลากเก่าทั่วพื้นที่ ใช้กล้องส่องทางไกลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจำแนกชนิดพันธุ์ โดยเฉพาะนกและสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกใช้วิธีการค้นหาที่ผิวดินประกอบด้วย ส่วนปลาในลำธารใช้การสังเกต ลงตาข่ายดัก ใช้ลอบดัก ปลาขนาดเล็ก ใช้ตะแกรงช้อน สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กใช้กรงคักหนูดักในถิ่นที่อาศัยต่างๆ โดยใช้เหยื่อล่อและเป็นการดักทั้งกลางวันและกลางคืน ทำการกักทุกเวลาเช้าเมื่อมีการดัก สัตว์ที่ออกหากินในตอนกลางคืนใช้วิธีส่องไฟไปตามเส้นทางถนนและทางเดิน ทำการเก็บสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกมาทำการจำแนก สำรวจจากซากที่ตายและจากการถูกล่า

การสำรวจโดยทางอ้อมอาศัยการฟังเสียงจากสัตว์ที่สามารถจำแนกเสียงได้ชัดเจน สังเกตกองมูล สังเกตรอยตีน และร่องรอยอื่น ๆ เช่น การข่วนต้นไม้ ขนและรัง

ทำการถ่ายภาพสัตว์ที่มีการจำแนกได้ยากเพื่อการเปรียบเทียบ และเก็บตัวอย่างดองเพื่อการวิเคราะห์ โดยเฉพาะปลา สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็ก

การหาระดับความชุกชุม (abundant levels) หรือความสัมพันธ์ความหลากหลาย (relative abundance) ของสัตว์ป่าในพื้นที่กระทำโดยการประยุกต์สูตรของ Pettinqill (1969) มาใช้เป็นการวัดความถี่ของการพบ คือ

$$\text{ความถี่ของการพบ} = \frac{\text{จำนวนครั้งที่พบ}}{\text{จำนวนครั้งที่เข้าสำรวจทั้งหมด}} \times 100$$

ทำการแบ่งระดับความชุกชุมออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

- 1 = ชนิดพันธุ์ที่คาดว่าจะมีในพื้นที่ ไม่พบตัวแต่ได้จากข้อมูลอ้างอิง
- 2 = ความถี่ของการพบ 1-10 จัดเป็นสัตว์ที่พบน้อยมาก (rare)
- 3 = ความถี่ของการพบ 11-25 จัดเป็นสัตว์ที่พบน้อย (uncommon)
- 4 = ความถี่ของการพบ 26-50 จัดเป็นสัตว์ที่พบปานกลาง (moderately common)
- 5 = ความถี่ของการพบ 51-65 จัดเป็นสัตว์ที่พบบ่อย (common)
- 6 = ความถี่ของการพบ > 65 จัดเป็นสัตว์ที่พบบ่อยมาก (abundance)

การศึกษาสภาพถิ่นที่อาศัยของสัตว์ป่าดำเนินการโดยเข้าทำการสำรวจในพื้นที่ตามแผนที่ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้จำแนกไว้แล้ว โดยสถานีวิจัยเพื่อรักษากลุ่มน้ำแม่กลอง ทำการสังเกตขั้นต้นและถิ่นที่อยู่อาศัยเฉพาะที่ปรากฏพบ ทำการบรรยายสภาพของถิ่นที่อาศัย

การจำแนกสถานภาพของสัตว์ป่าจำแนกตามการจำแนกประเภทของสัตว์ป่าในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 และตามการจำแนกของ IUCN ใน Red List of Threatened Animal in International Union for Conservation of Nature and Natural Resource (1994)

ในช่วงที่ทำการศึกษาค้นคว้าได้ติดตามปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีผลต่อสัตว์ป่า เช่น การโค่นไม้ ทำลายป่า การลักลอบล่าสัตว์ป่า การดักและจับสัตว์ป่า การเบียดเบียน เป็นต้น

ผลการศึกษา

ความหลากหลายชนิดของสัตว์ป่า

ในพื้นที่ของสถานีวิจัยลุ่มน้ำแม่กลองมีชนิดพันธุ์สัตว์ป่าที่มีกระดูกสันหลังพบในช่วงของการศึกษาทั้งสิ้น 296 ชนิด เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม 33 ชนิด นก 178 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก 19 ชนิด สัตว์เลื้อยคลาน 42 ชนิด และปลา 24 ชนิด ซึ่งมากกว่าครึ่งหนึ่งของรายงานการพบสัตว์ป่าในพื้นที่ใกล้เคียงที่เป็นผืนใหญ่ คืออุทยานแห่งชาติไทรโยค (คณะวนศาสตร์, 2534) และอุทยานแห่งชาติศรีนครินทร์ (ศูนย์วิจัยป่าไม้, 2535) ที่รายงานว่ามีสัตว์มีกระดูกสันหลังที่พบ 469 ชนิดจาก 313 สกุล 123 วงศ์ ใน 40 อันดับ (ตารางที่ 1)

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม - จากการตรวจเอกสารในพื้นที่โดยรอบรวมพื้นที่ที่ทำการศึกษามีสัตว์ในกลุ่มนี้ 72 ชนิด จาก 54 สกุล 29 วงศ์ 11 อันดับ พบในพื้นที่ 33 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 44.4% อันดับที่พบมากที่สุดได้แก่ กลุ่มกัฒตะ (Rodentia) มีอยู่ 4 วงศ์ 12 ชนิด รองลงมาได้แก่ สัตว์กินเนื้อ (Carnivora) พบ 3 วงศ์ จำนวน 7 ชนิด ในระดับวงศ์ที่พบมากที่สุดได้แก่ วงศ์กระรอก (Sciuridae) มีจำนวน 7 ชนิด ชนิดสัตว์ที่ปรากฏในพื้นที่ ได้แก่ กระแตธรรมดา (*Tupaia glis*) ค้างคาวคุณกิตติ (*Craseonycteris thonglongyai*) ลิงกัง (*Macaca nemestrina*) ชะนีมือขาว (*Hylobates lar*) ระจ๊อน

(*Menetes berdmorei*) และหมูป่า (*Sus scrofa*) (ดังตารางภาคผนวก)

นก - ในบัญชีรายชื่อนกในอุทยานแห่งชาติศรีนครินทร์และอุทยานแห่งชาติไทรโยคมีทั้งสิ้น 231 ชนิด จาก 151 สกุล 52 วงศ์ 12 อันดับ ส่วนนกที่สำรวจได้ในพื้นที่มีสูงถึง 178 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 77.0% ของทั้งหมด อันดับที่ปรากฏมากที่สุดคือ Passeriformes จำนวน 26 วงศ์ 101 ชนิด รองลงมาได้แก่ อันดับ Piciformes จำนวน 2 วงศ์ 21 ชนิด ในวงศ์ที่พบมากที่สุดได้แก่ วงศ์นกหัวขวาน (Picidae) จำนวน 15 ชนิด นกสำคัญในพื้นที่ได้แก่ นกยางกรอกพันธุ์จีน (*Ardeola bacchus*) เทียบวรุ้ง (*Spilornis cheela*) ไก่ป่า (*Gallus gallus spadiceus*) นกเขาเขียว (*Chalcophaps indica*) นกกระเต็นลาย (*Lacedo pulchella*) และนกตั้งล้อ (*Megalaima virens*) เป็นต้น (ดังตารางภาคผนวก)

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก - ผลจากการตรวจเอกสารของพื้นที่โดยรอบ ปรากฏทั้งสิ้น 25 ชนิด จาก 10 สกุล 5 วงศ์ ในอันดับเดียว แต่ในพื้นที่พบ 19 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 76.0 อันดับที่ปรากฏในพื้นที่คือ Salientia วงศ์ที่พบมากที่สุดได้แก่ วงศ์กบเขียว (Ranidae) มีจำนวน 8 ชนิด ชนิดสำคัญที่พบได้แก่ จงโคร่ง (*Bufo asper*) คางคกหัวราบ (*B. macrotis*) อึ่งกรายหัวใหญ่ (*Megophrys major*) กบทูต (*Rana blythii*) อึ่งขาคำ (*Microphyla pulchra*) เป็นต้น (ดังตารางภาคผนวก)

สัตว์เลื้อยคลาน - จากการศึกษาในอุทยานแห่งชาติศรีนครินทร์และอุทยานแห่งชาติไทรโยคพบสัตว์เลื้อยคลาน 55 ชนิด 42 สกุล 14 วงศ์ 3 อันดับ ที่พบในพื้นที่ศึกษามี 42 ชนิด คิดเป็นร้อยละ

ตารางที่ 1. แสดงการเปรียบเทียบจำนวนอันดับ วงศ์ สกุล ชนิด ชนิดที่พบระหว่างการศึกษา ระดับความชุกชุม และสถานภาพปัจจุบันของสัตว์ป่าในสถานีวิจัยลุ่มน้ำแม่กลอง จังหวัดกาญจนบุรี

กลุ่มสัตว์ป่า	อันดับ	วงศ์	สกุล	ชนิด	ชนิดที่พบระหว่างการศึกษา	ระดับความชุกชุม						สถานภาพปัจจุบัน						
						ระหว่างการศึกษา						IUCN						
						1	2	3	4	5	6	พ.ร.บ.		IUCN				
ค	ส	E	V	R	I	K												
สัตว์เลื้อยลูกด้วยนม	11	29	54	72	33	39	22	5	4	2	-	54	3	4	6	1	2	2
นกป่า	12	52	151	231	178	53	91	45	28	6	8	212	-	-	-	-	-	-
สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก	1	5	10	25	19	6	11	4	4	-	-	4	-	-	-	-	-	-
สัตว์เลื้อยคลาน	3	14	42	55	42	13	31	5	4	1	-	23	-	1	2	-	-	2
ปลาน้ำจืด	13	23	56	86	24	62	22	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	40	123	313	469	296	173	177	61	40	9	8	293	3	5	8	1	2	4

ละ 76.4 อันดับที่พบบ่อยที่สุดคือ Squamata พบจำนวน 10 วงศ์ 39 ชนิด ที่พบบ่อยที่สุดได้แก่วงศ์งู (Colubridae) มี 11 ชนิด วงศ์ตุ๊กแกจิ้งจก (Gekkonidae) มี 6 ชนิด และวงศ์จิ้งเหลน (Scincidae) พบ 6 ชนิด ชนิดสำคัญในพื้นที่ได้แก่ เต่าแดง (*Cyclemys dentata*) กิ้งก่าเขาเล็ก (*Acanthosaura lepidogaster*) งูแสงอาทิตย์ (*Xenopeltis unicolor*) งูสิง (*Ptyas korros*) และ งูสามเหลี่ยม (*Bungarus fasciatus*) เป็นต้น (ดังตารางภาคผนวก)

ปลา - จากที่ได้มีการศึกษาปลาในพื้นที่โดยรอบมีปลาทั้งสิ้น 86 ชนิด 56 สกุล 23 วงศ์ 13 อันดับ จากพื้นที่ที่ทำการศึกษาพบเพียง 24 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 24.4 อันดับที่พบบ่อยที่สุดคือ Even-tognathi จำนวนสามวงศ์ คือ Cyprinidae จำนวน 9 ชนิด ชนิดปลาที่พบได้แก่ ปลาสลาด (*Notopterus notopterus*) ปลากระหังดำ (*Mastacembelus armatus*) ปลาแปบ (*Paralaubuca riveroi*) ปลา

นางอ้าว (*Barilius guttatus*) และปลาคดเหลือง (*Mystus nemurus*) เป็นต้น (ดังตารางภาคผนวก)

ระดับความชุกชุม

การจำแนกโอกาสการพบสัตว์ป่าซึ่งจัดจำแนกเป็น 6 ระดับ ดังที่ได้กล่าวไว้ในวิธีการศึกษาปรากฏว่าผลที่ได้ในแต่ละระดับเป็นดังนี้

ชนิดสัตว์ป่าคาดว่ามิในพื้นที่ เป็นกลุ่มสัตว์ที่ได้จากการตรวจสอบเอกสารจากพื้นที่ใกล้เคียง และจากการสอบถามบุคคลที่น่าเชื่อถือที่อยู่ในพื้นที่มาก่อนเป็นระยะเวลานานว่าเคยพบหรือเคยเห็นสัตว์อะไรบ้างในพื้นที่ สัตว์ที่พบว่าอยู่ในกลุ่มนี้มีทั้งสิ้น 173 ชนิด ที่สำคัญได้แก่ ค้างคาวปีกถุงต่อมคาง (*Taphozous longimanus*) กระต่ายป่า (*Lepus peguensis*) เสือโคร่ง (*Panthera tigris*) เป็ดก่า (*Cairina scutulata*) นกยูง (*Pavo muticus*) กบนิ้วปาดเมืองเหนือ (*Amolops afghanus*) เต่าจักร (*Heosemys spinosa*) จระเข้แม่น้ำจืด (*Crocodylus siamensis*) เหาช้าง (*Varanus rudicollis*) งูกะปะ

(*Calloselasma rhodostoma*) ปลากระเบนน้ำจืด (*Dayatis bleekeri*) ปลาแค้ (*Bagarius bagarius*) และปลาแรด (*Osphronemus goramy*) เป็นต้น สัตว์เหล่านี้จากการสอบถามบุคคลที่นำเชื้อถื้อเคยพบและจับได้ในพื้นที่แต่ปัจจุบันหายไปแล้ว

ชนิดสัตว์ป่าที่พบน้อยมาก (rare) สัตว์ในกลุ่มนี้เป็นสัตว์ที่พบในการศึกษาเพียง 1-4 ครั้งเท่านั้น (ต่ำกว่า 4 ใน 43 ครั้งของการออกสำรวจ) ที่พบได้แก่ ค้างคาวคุณกิตติ ค้างคาวมงกุฎเล็ก (*Rhinolophus pusillus*) ลิงเสน (*Macaca arctoidae*) กระจอกบินเล็กแก้มขาว (*Hylopetes phayrei*) เก้งหม้อ (*Mutiacus feae*) นกยางดำ (*Dupetor flavicollis*) นกอินทรีดำ (*Ictinaetus malayensis*) อีกรายห้วยใหญ่ (*Megophrys major*) ตะพาบ (*Amyda catilaginea*) ตุ๊กแกปากอข้วน (*Cyrtodactylus oldhami*) ปลาอีดูด (*Gyrinocheilus aymomieri*) ปลานางอ้าว (*Barilius guttatus*) และปลานาง (*Pterocryptis torrentis*) เป็นต้น

ชนิดสัตว์ป่าที่พบน้อย (uncommon) สัตว์ป่าในกลุ่มนี้เป็นสัตว์ป่าที่พบในช่วงการศึกษาตั้งแต่ 5-10 ครั้ง ที่สำคัญได้แก่ พญากระรอกดำ (*Ratufa bicolor*) อ้นใหญ่ (*Rhizomys sumatraensis*) นกยางกรอกพันธุ์จีน เขี้ยวขนกระจอกเล็ก (*Accipitor virgatus*) นกจาบคาเคราน้ำเงิน (*Nyctyornis athertoni*) กบหูจูด จิ้งเหลนเรียวยาวเหลือง (*Lygosoma bowringi*) และปลาหนามหลัง (*Cyclocheilichthys apogon*) เป็นต้น

ชนิดสัตว์ป่าที่พบบานกลาง (moderately common) สัตว์ป่าในกลุ่มนี้เป็นสัตว์ที่พบขณะศึกษาตั้งแต่ 11-21 ครั้ง ได้แก่ กระแตธรรมดา

ชะนีมือขาว (*Hylobates lar*) หมูป่า เขี้ยวขนกระจอกเล็ก (*Accipiter badius*) เขี้ยวขรรุ่ง อีกรายหลายเลอะ (*Leptobrachium hasseltii*) กบหนอง (*Rana limnocharis*) ตุ๊กแกบ้าน (*Gekko gecko*) กิ้งก่าเขาลี และจิ้งเหลนบ้าน (*Mabuya multifasciata*) เป็นต้น

ชนิดสัตว์ที่พบบ่อย (common) เป็นสัตว์ที่พบในขณะศึกษาตั้งแต่ 22-27 ครั้ง เช่น กระจอกปลายหางดำ (*Callosciurus caniceps*) กระเรียนขนปลายหูสั้น (*Tamias maclellandi*) นกหกเล็กปากแดง (*Loriculus vernalis*) นกตะขาบทุ่ง (*Coracias benghalensis*) นกแซงแซวหางอนขน (*Dicurus benghalensis*) นกจิ้งเหลนหลากลาย (*Mabuya macularia*) และจิ้งเหลนภูเขาเกล็ดเรียบ เป็นต้น

ชนิดสัตว์ที่พบบ่อยมาก (abundance) สัตว์ป่าในกลุ่มนี้เป็นสัตว์ที่พบในการศึกษาตั้งแต่ 22 ครั้งขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นสัตว์ในกลุ่มนก ชนิดสัตว์ป่าในระดับนี้เช่น ไก่ป่า นกกระปูดใหญ่ (*Centropus sinensis*) นกกก (*Buceros bicornis*) นกโพระดกธรรมดา (*Megalaima lineata*) นกโพระดกหูเขียว (*M. faiostricta*) นกปรอดเหลืองหัวจุก (*Pycnonotus melanicterus*) และนกจับแมลงจุกดำ (*Hypothymis azurea*) เป็นต้น

สภาพถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าและความสัมพันธ์กับชนิดพันธุ์

จากการศึกษาถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าในพื้นที่ลุ่มน้ำล้นถิ่นปรากฏว่าสามารถแบ่งได้เป็น 8 ประเภท ตามลักษณะโครงสร้างของสังคมพืชและปัจจัยแวดล้อม คือ

ป่าดงดิบแล้ง (Dry evergreen forest) ป่าดงดิบแล้งในกลุ่มห้วยแห่งนี้พบที่ต้นห้วยโท ห้วยตา

ทะ และบางส่วนของร่องเขาบริเวณเขาสามยอด มีพบเป็นหย่อม ๆ ตามสภาพปัจจัยแวดล้อมที่เหมาะสมเฉพาะจุด สัตว์ป่าที่อาศัยป่าชนิดนี้ในการก่อกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประจำในระดับต่าง ๆ เป็นดังนี้

ระดับเหนือเรือนยอด ป่าชนิดนี้เรือนยอดค่อนข้างหนาแน่นต่อเนื่องตลอดและเขียวอยู่ตลอดปี สัตว์ที่ใช้ประโยชน์เหนือขึ้นไปในอากาศมีน้อยและจำกัดอยู่ที่นก ที่พบบินร่อนเหนือเรือนยอด ได้แก่ เขี้ยวชนิดต่างๆ นกอินทรี อาจลงโฉบเหยื่อที่เรือนยอดในบางครั้งบางคราว หรือได้จับนกชนิดอื่นที่บินระดับเรือนยอดบนสุด โดยเฉพาะเขี้ยวรุ้งพบเห็นได้บ่อย

ระดับเรือนยอด เป็นชั้นที่มีสภาพค่อนข้างแน่นทึบด้วยกิ่งไม้ ใบไม้ และเป็นช่วงชั้นที่ผลิตมวลชีวภาพสตรรายปีสูงสุดเนื่องจากเป็นส่วนที่เมล็ดสีสังเคราะห์แสงสัมผัสกับพลังงานรังสีในช่วงสังเคราะห์แสงได้มากที่สุด มีผลไม้ที่เป็นอาหารสัตว์ป่าปรากฏตามฤดูกาลต่างๆ หลายชนิด เช่น หว่า เงาะขนสั้น หันช้าง มะกอกพาน พะวา ไทร เป็นต้น สัตว์ป่าที่ใช้ประโยชน์ในระดับนี้ส่วนใหญ่เป็นนกและสัตว์ที่อาศัยตามยอดไม้ (arboreal species) เช่น ลิงกัง พญากระรอกดำ กระรอกปลายหางดำ หมิวขอ (*Arctictis binturong*) นกมูม (*Ducula badia*) นกกก นกเงือกกรามช้าง (*Rhyticeros undulatus*) นกแขกเต้า (*Psittacula alexandri*) นกหกเล็กปากแดง นกขุนแผนหัวแดง (*Harpactes erythrocephalus*) เป็นต้น

ระดับลำต้น เป็นช่วงตั้งแต่เรือนยอดลงมาถึงชั้นไม้พุ่มช่วงล่าง ไม้ส่วนใหญ่ลำต้นเปลาตรงเนื่องจากการแข่งขันแย่งแสง เปลือกค่อนข้างเรียบไม่มีการสังเคราะห์แสงมาก กงมีสัตว์น้อยชนิดที่

อยู่ประจำในชั้นนี้ อาจโยกย้ายขึ้นลงระหว่างชั้น ที่พบเห็นได้แก่หมีขึ้นหากินผึ้งในชั้นนี้ นกหลายชนิดใช้โพรงในการสร้างรัง โดยเฉพาะวงศ์นกกก และนกหัวขวาน แต่ต้นไม้ตายอาจเป็นที่สร้างรังของนกหลายชนิด โดยเฉพาะนกหัวขวานและนกโพระดก ที่สังเกตพบได้ เช่น นกโพระดกคอกสีฟ้า (*Megalaima asiatica*) นกหัวขวานจิวทองลาย (*Picumnus innominatus*) นกหัวขวานสีน้ำตาลทอง (*Chrysocolaptes lucidus*) นกหัวขวานใหญ่หงอนเหลือง (*Picus flavinucha*) นกหัวขวานดำทองคำ (*Meiglyptes jugularis*) นกไต่ไม้หน้าผากก้ำมะหยี่ (*Sitta frontalis*) นอกจากนี้ยังพบกลุ่มกิ้งก่าบิน เช่น กิ้งก่าบินห้าแถบ (*Draco quinquefasciatus*) และกิ้งก่าบินสันคอกสีส้ม (*D. maculatus*) เป็นต้น

ระดับไม้พุ่ม สภาพเป็นพงหนาม กอหวาย และต้นไม้ขนาดเล็กที่ขึ้นเบียดเสียดกันในส่วนช่องว่างของป่าทำให้รกทึบ ในระดับนี้พบสัตว์ในกลุ่มนกและกระแตมากที่สุด นกที่พบได้แก่กเขาเขียว มาสร้างรังและวางไข่ นกกระจ่างไพรปากเหลือง (*Pomatorhinus schisticeps*) นกกินแมลงอกเหลือง (*Macronous gularis*) นกกระจ่างหัวหงอก (*Garrulax leucolophus*) นกเสื่อแมลงหัวขาว (*Gampsorhynchus rufalus*) นกเขนน้อยไซบีเรีย (*Luscinia cyane*) และนกกางเขนแดง (*Copsychus malabaricus*) เป็นต้น

ระดับพื้นป่า ส่วนใหญ่ค่อนข้างโล่งเตียนมีบางส่วนที่แสงจ้าอาจแน่นทึบด้วยหญ้าและพืชล้มลุก สัตว์ส่วนใหญ่ใช้หลบซ่อนตัวและหาอาหารที่พบในพื้นที่ได้แก่ ลิงเสน หนูห้วย (*Lepoldamys edwardsi*) หมูป่า เก้ง นกกระทาแดงคอกสีแสด

(*Arborophila rufogularis*) นกกระทาดงแจ้เขียว (*A. chloropus*) ไก่ฟ้าหลังเทา (*Lophura leucomelana*) นกแว่นสีเทา (*Polyplectron bicalcaratum*) และกิ้งก่าเขาลึก เป็นต้น

ป่าเบญจพรรณ (Mixed deciduous forest) เป็นถิ่นที่อาศัยของสัตว์ป่าที่มีพื้นที่มากสุดในกลุ่มน้ำนี้ ปกคลุมตั้งแต่ริมลำห้วยบางตอนขึ้นไปถึงยอดเขาสูงพบทั้งในที่ราบและที่ลาดชัน สัตว์ป่าที่พบในถิ่นที่อาศัยนี้แยกใช้ประโยชน์เป็นระดับคือ

ระดับเหนือเรือนยอดไม้ มักเป็นนกในกลุ่มเหยี่ยว นกนางแอ่น และ นกตบยุงยักษ์ในช่วงคำ ชนิดที่สำคัญเช่น เหยี่ยวนกเขาหงอน (*Accipiter trivirgatus*) เหยี่ยวนกเขาชิดรา (*A. badius*) เหยี่ยวนกกระจอกเล็ก (*A. virgatus*) นกตบยุงยักษ์ (*Eurostopodus macrotis*) นกแอ่นตาล (*Cypsiurus balasiensis*) และนกนางแอ่นบ้าน (*Hirundo rustica*) ส่วนใหญ่เป็นการบินร่อน

ระดับเรือนยอดชั้นบน ป่าชนิดนี้ในชั้นเรือนยอดบนสุดมักมีช่องว่าง บางตอนอาจมีไม้ไผ่ขึ้นแทรก สัตว์ป่าที่ใช้พื้นที่ในชั้นนี้มีทั้งสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมและนกเป็นส่วนใหญ่ ในฤดูฝนพบว่าชะนีธรรมดาเข้ามาใช้ประโยชน์ นอกจากนี้มีกระรอกปลายหางดำ กระรอกท้องแดง (*Callosciurus flavimanus*) กระเล็นขนปลายหูสั้น นกเขาเปล้าธรรมดา (*Treron curvirostra*) นกคัคคูแฉงแฉว (*Surniculus lugubris*) นกบั้งรอกใหญ่ (*Phaenicophaeus tritis*) นกเค้าโมง (*Glaucidium cuculoides*) นกกก นกแก๊ก (*Anthracoceros albirostris*) และนกตีทอง (*Megalaima haemacephala*) เป็นต้น

ระดับลำต้น ในป่าชนิดนี้ต้นไม้ส่วนใหญ่มีผิวขรุขระแตกเป็นริ้วและหนา เหมาะกับการเกาะและปีนป่ายของสัตว์หลายชนิด เป็นที่อยู่ของนกหัวขวานเป็นหลัก และมีสัตว์ป่าชนิดอื่นเข้ามาใช้เสมอเช่น นกไต่ไม้ พญากระรอก นกโพระดก ตะกวด (*Varanus bengalensis*) ชนิดที่พบบ่อยได้แก่ กระรอกบินแก้มขาว (*Hylopetes phayrei*) นกโพระดกหูเขียว นกหัวขวานสีตาล (*Celeus brachyurus*) นกหัวขวานป่าไผ่ (*Gecinulus viridis*) นกหัวขวานเล็กหงอนเหลือง (*Picus chlorolophus*) นกหัวขวานเขียวป่าไผ่ (*P. vittatus*) นกหัวขวานเขียวหัวดำ (*P. canus*) นกไต่ไม้หน้าผากก้ำมะหยี่ กิ้งก่าบิน (*Draco* spp.) และตะกวด เป็นต้น นอกจากนี้ในปล้องไม้ไผ่ยังมีค้างคาวไผ่หัวแบนเล็ก (*Tylonycteris pachypus*) เข้ามาพักนอนและมีจิ้งจกดินลายจุด (*Phyllodactylus siamensis*) ขึ้นไปอาศัยอยู่ด้วย

ระดับไม้พุ่ม มีความสูงไม่เกิน 3 เมตร ในฤดูฝนค่อนข้างรกทึบ จึงเป็นทั้งแหล่งหากินและหลบภัยของสัตว์ป่า ส่วนใหญ่เป็นสัตว์ในกลุ่มนก เช่น นกเขาเขียว นกหัวขวานจิวลิ้วขาว นกกระวังภัยปากเหลือง นกกินแมลงออกเหลือง นกกินแมลงหน้าผากสีน้ำตาล (*Stachyris rufifrons*) นกกินแมลงกระหม่อมแดง (*Timalia pileata*) นกกระรางคอดำ (*Garrulax chinensis*) นกกระจ้อยคอขาว (*Abroscopus superciliosus*) นกกระจิบ (*Orthotomus* spp.) และนกปลีกล้วยเล็ก พบสร้างรังในระดับนี้ด้วย

ระดับพื้นป่า ในแต่ละฤดูกาลพื้นป่าของป่าชนิดนี้เปลี่ยนแปลงแตกต่างกันมาก รกทึบในฤดูฝน โลงเตียนในฤดูแล้ง และอาจมีไฟป่าในบางปี

ซึ่งความแปรผันของดินที่อาศัยในระดับนี้มีผลต่อสัตว์ป่าไม่น้อย สัตว์ป่าที่พบเข้ามาใช้ประโยชน์ เช่น กระแตธรรมดา กระช้อน หมูป่า กวางป่า เก้ง และอีเห็นชนิดต่างๆ ส่วนใหญ่เข้ามาหาอาหาร และกลับไปหลบนอนในที่รกทึบ ในกลุ่มนกที่พบบ่อยได้แก่ ไก่ป่า นกแว่นสีเทา นกปากกบพันธุ์ชวา (*Batrachostomus javensis*) นกหัวขวานหลายชนิด นกแก้วแล้วธรรมดา (*Pitta moluccensis*) นกแก้วแล้วสีน้ำเงิน (*P. cyanea*) นกจาบดินอกลาย (*Pellorneum ruficeps*) สัตว์ในกลุ่มเลี้ยงกลานที่พบเช่น เต่าหก (*Manouria emys*) ตุ๊กแกปากอขวั้น (*Cyrtodactylus oldhami*) จิ้งเหลนหลากลาย (*Mabuya macularia*) งูหมอก (*Psammodynastes pulverulentus*) และอึ่งกรายหลายเลอะ เป็นต้น

ระดับใต้ดิน ระดับนี้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์บางชนิด เท่าที่ปรากฏในพื้นที่ได้แก่ อ้นใหญ่ (*Rhizomys sumatraensis*) อ้นเล็ก (*Canomys badius*) และงูดินใหญ่หลาย (*Typhlops diardmuelleri*) สัตว์ป่าหลายชนิดใช้ชั้นนี้เป็นที่หลบนอนในโพรงดินและเป็นที่วางไข่ โดยเฉพาะเต่าหก (*Manouria emys*) กิ้งก่าชนิดต่างๆ และตะกวด

ป่าเต็งรัง (Dry dipterocarp forest) เป็นสังคมพืชที่ปรากฏอยู่น้อยในกลุ่มน้ำนี้และมีลักษณะโครงสร้างคล้ายป่าเบญจพรรณมาก การใช้ประโยชน์ของสัตว์ป่าจึงคล้ายคลึงกัน

ระดับเหนือเรือนยอด การใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นการบินร่อนและผ่านไปหาถิ่นที่อยู่อาศัยแบบต่างๆ ชนิดสัตว์เช่นเดียวกับป่าเบญจพรรณ

ระดับเรือนยอด มีโครงสร้างคล้ายป่าผสมผลัดใบแต่ค่อนข้างโปร่งกว่า มีพันธุ์ไม้ที่ให้ลูกเป็นอาหารแก่สัตว์ป่าบางชนิด หล้าอุดมสมบูรณ์

ในช่วงฤดูฝนเนื่องจากแสงลงได้มาก สัตว์ที่อยู่ในชั้นเรือนยอดได้แก่ กระรอกปลายหางดำ กระเรียนขนปลายหูสั้น นกหกเล็กปากแดง นกเค้าโมง นกจาบคาเคราสีน้ำเงิน (*Nyctyornis athertoni*) นกตะขาบทุ่ง นกกก นกโพระดก นกขี้เถ้าใหญ่ (*Coracina macei*) นกปรอดเหลืองหัวจุก นกปรอดเล็กตาขาว (*Hypsipetes propinquus*) นกคัสสุลด่าน (*Melanochlora sultanea*) และนกขุนทอง (*Gracula religiosa*) เป็นต้น

ระดับลำต้น ไม้ส่วนใหญ่มีเปลือกหนาและแตกเป็นสะเก็ดหรือร่อง แต่เนื่องจากค่อนข้างโล่งจึงมีสัตว์ป่าใช้น้อย ที่พบเห็นได้เป็นกลุ่มนกเป็นส่วนใหญ่ ที่พบได้แก่นกหัวขวานใหญ่หงอนเหลือง นกหัวขวานสีน้ำตาลหลังทอง และนกไต่ไม้หน้าผากกำมะหยี่ เป็นต้น

ระดับไม้พุ่ม ในป่าชนิดนี้มีไม้พุ่มขึ้นอยู่ต่างๆ ผสมกับกล้าไม้ของไม้ชั้นบน มีความหนาแน่นน้อยมากจึงมีสัตว์ป่าใช้ไม่มาก ที่พบได้แก่ นกกินแมลงป่าอกสีน้ำตาล นกกินแมลงอกเหลือง และนกกินแมลงกระหม่อมแดง เป็นต้น

ระดับพื้นป่า พื้นป่าส่วนใหญ่ปกคลุมด้วยหญ้าและโชนหิน ในช่วงฤดูฝนค่อนข้างหนาแน่นแต่ในฤดูแล้งโล่งเตียน หากมีไฟป่าก็เปิดโล่งเห็นดิน การใช้ประโยชน์ของสัตว์ป่าคล้ายในป่าเบญจพรรณ ที่พบเห็นได้แก่ เม่นใหญ่ (*Hystrix brachyura*) เสือขนาดเล็ก (*Felis spp.*) หมูป่า เก้ง เลียงผา (*Capricornis sumatraensis*) จิ้งเหลนภูเขาเกล็ดเรียบ (*Sphenomorphus maculatus*) และงูจงอาง (*Ophiophagus hannah*) เป็นต้น

ไร่ร้างหรือป่าที่กำลังทดแทน (Successional areas) มีปรากฏไม่มาก เกิดจากการทิ้งร้างของ

ราษฎรที่บุกรุกเข้าไปทำกิน โดยทั่วไปเป็นการทำลายป่าเบญจพรรณริมลำห้วยเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ต่างกันและช่วงเวลาในการทำลายจึงก่อให้เกิดสังคมเบิกนำหลายรูปแบบ ที่สำคัญได้แก่

ดงกล้วยป่า พบบริเวณริมลำห้วยที่มีความชื้นสูงและดินลึก ลักษณะเรือนยอดปกคลุมด้วยกล้วยโดยตลอด เข้ามาครองพื้นที่ก่อนพืชชนิดอื่นจากเมล็ดที่สะสมในดิน เป็นแหล่งหลบภัยและแหล่งอาหารที่สำคัญของสัตว์หลายชนิด ดอกกล้วยป่าเป็นแหล่งน้ำหวานของนกกินปลีกล้วย ผลสุกเป็นอาหารของค้างคาวชนิดต่างๆ กระรอกอีเห็น และนก พื้นที่ป่าที่ไม่รกทึบเป็นที่หากินของไก่ป่า นกกระต่ายชนิดต่างๆ นอกจากนี้ยังมีสัตว์เลื้อยคลานบนพื้นป่าหลายชนิด เช่น จิ้งเหลนภูเขาเกล็ดเรียบ จิ้งเหลนหลากลาย และคางคกแคระ (*Bufo parvus*) เป็นต้น

ดงไผ่ผากมัน เป็นสังคมที่กระจายได้กว้างขวางในพื้นที่ถูกทำลายและขึ้นได้ดีในพื้นที่ที่มีความชื้นสูงและอาจผสมอยู่กับกล้วยป่า ชนิดสัตว์ป่าจึงคล้ายกับในดงกล้วยป่า แต่ที่พบได้ในการศึกษาคือ เก้งหม้อ เก้ง หมูป่า ไก่ป่า และนกเต่าแล้วสิ้นน้ำเงิน คาดว่าคงมีสัตว์ป่าอีกหลายชนิดเข้ามาใช้พื้นที่นี้ หากได้มีการศึกษาต่อเนื่องไปอีกเป็นระยะยาว

ดงสาบเสือ พบเป็นบริเวณกว้างขวางในส่วนที่มีความชื้นปานกลางและเป็นขั้นตอนที่ต่อจากสังคมหญ้าคาหากมีการป้องกันไฟป่า บางส่วนแห้งตายในฤดูแล้ง แต่สามารถแตกหน่อกลับมาอีกในฤดูฝน เนื่องจากแน่นทึบเกินไปจึงมีสัตว์ใหญ่เข้าใช้น้อยถ้าไม่จำเป็น แต่เป็นที่หลบภัยที่ดีของเก้งและหมูป่า พบนกขนาดเล็กเข้ามาใช้

ประโยชน์มาก เช่น นกกินแมลงอกเหลือง นกกระจับธรรมดา และตะกวด เป็นต้น

ป่าทดแทนประเภทอื่นๆ เป็นสังคมขนาดเล็กหรือไม่มีไม้เด่นชัดเจน เช่น ปอเกล็ดแรด อ้อ เสี้ยวพ้อม เลา เป็นต้น ชนิดสัตว์ที่เข้าใช้คล้ายคลึงกับสังคมที่อยู่ในขั้นการทดแทนอื่นๆ โดยเฉพาะนกที่ชอบที่โล่งมีโอกาสพบได้มาก

สวนป่า (Forest plantation) เป็นสวนป่าที่ปลูกขึ้นเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำลำธาร และเพื่อการวิจัย มีพื้นที่ไม่กว้างขวางมาก พันธุ์ไม้ที่มีการปลูกได้แก่ สัก สะหร้อย ซ้อ กระถินยักษ์ ชีเหล็กบ้าน ตะเคียนทอง ยางแดงและยางนา เนื่องจากการปลูกในพื้นที่ผืนเล็กๆ ผลกระทบจึงไม่เด่นชัด ชนิดสัตว์ที่พบในพื้นที่สวนป่าเช่น ไก่ป่า นกบั้งรอกใหญ่ นกกระจุกใหญ่ (*Centropus sinensis*) เขี้ยวขนกระจอกเล็ก นกหัวขวานสีตาล นกหัวขวานแดงหลังลาย (*Blythipicus pyrrhotis*) นกแซงแซวหางบ่วงใหญ่ (*Dicrurus paradiseus*) กระรอกปลายหางดำ อีเห็นธรรมดา เก้ง และกิ้งก่าหัวแดง (*Calotes versicolor*) เป็นต้น

พื้นที่แหล่งน้ำ (Water areas) ในพื้นที่ที่ทำการศึกษามีลำห้วยอยู่หลายสาย ซึ่งมีน้ำไหลตลอดปีและยังมีแอ่งน้ำที่เป็นหนองน้ำตลอดปีและชั่วคราวในฤดูฝนอีกหลายจุด น้ำเป็นปัจจัยสำคัญกับการดำรงชีพของสัตว์ป่า เช่น ตะพาบน้ำ เต่าห้วยนาค ปลา ต้องอาศัยน้ำเป็นที่อยู่อาศัยประจำพืชพันธุ์ริมลำห้วยที่ดินมีความชื้นสูงเป็นแหล่งอาหารของสัตว์ป่าในช่วงฤดูแล้ง ฉะนั้นพื้นที่แหล่งน้ำจึงสำคัญยิ่ง ผลจากการศึกษาบริเวณแหล่งน้ำต่าง ๆ ปรากฏว่าสัตว์ในทุกกลุ่มเข้ามาใช้แหล่งน้ำ ที่พบในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมได้แก่ เสือปลา (*Felis*

viverina) เก้ง หมูป่า ในกลุ่มนกได้แก่ นกยางกรอกพันธุ์จีน นกยางดำ นกกวก (*Amaurornis phoenicurus*) นกหนูแดง (*Porzana fusca*) นกอีล้ำ (*Gallinula chloropus*) นกกระปูดใหญ่ นกกระเต็นหัวดำ (*Halcyon pileata*) นกกระเต็นอกขาว (*H. smyrnensis*) นกกางเขนน้ำหัวขาว (*Enicurus leschenaulti*) เต่าแดง (*Cyclemys dentata*) ตะพาบ (*Amyda cartilaginea*) จิ้งเหลนหัวทองแดง (*Tropidophorus berdmorei*) อึ่งกรายหัวใหญ่ (*Megophrys major*) จงโคร่งและเขียดบัว (*Rana erythraea*) ในน้ำเป็นที่อยู่ของปลาหลายชนิดเช่น ปลาสลาด ปลากระทิงดำ ปลาอีตุ๊ด และปลาปล้องอ้อย (*Acanthopthalmus kuhli*) เป็นต้น

พื้นที่เกษตรกรรม (Agricultural area) พื้นที่เกษตรกรรมเกิดขึ้นเนื่องจากยังมีราษฎรส่วนหนึ่งยังอาศัยอยู่ในพื้นที่และอีกส่วนหนึ่งอยู่ภายนอกแต่เข้ามาทำกินในพื้นที่ แม้ว่าพื้นที่ส่วนนี้ได้ประกาศเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ พื้นที่เกษตรกรรมปรากฏในกลุ่มห้วยนิคูลุสและห้วยอื่นๆ ซึ่งเป็นชนเผ่ากะเหรี่ยง พืชที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นข้าวไร่แดงกะเหรี่ยง พัก นาข้าว และมะเขือเปราะ สัตว์ที่มีการเข้ามาใช้พื้นที่นี้เป็นครั้งคราวได้แก่ หมูป่า กระแตธรรมดา เขี้ยวหนวกราชครา ไก่ป่า นกคุ้มอกกลาย (*Turnix suscitata*) นกกระปูดใหญ่ นกกระปูดเล็ก (*Centropus bengalensis*) นกตะขาบทุ่ง นกนางแอ่นบ้าน (*Hirundo rustica*) นกปรอดเหลืองหัวจุก กบนา เขียดหลังปุ่มที่ราบ (*Phrynoglossus martensii*) จิ้งเหลนบ้าน และจิ้งเหลนภูเขาเกล็ดเรียบ เป็นต้น

ที่อยู่อาศัยของมนุษย์หรือชุมชน (Villages) มีชุมชนขนาดเล็ก 2 แห่งในพื้นที่นี้ คือ หมู่บ้านนิคูลุส บ้านเรือนส่วนใหญ่กระจายตามหัวไร่ปลายนา และบ้านไทย มีอยู่ 3-4 หลังคาเรือน ปลูกอยู่ห่างๆ กันริมลำห้วยล้นถัน ชนิดสัตว์ป่าที่พบข้างหมู่บ้านได้แก่ หนูท้องขาว (*Rattus rattus*) นกแสกแดง (*Phodilus badius*) นกเค้าโม่ง (*Glaucidium cuculoides*) นกปรอดหัวสีเขม่า (*Pycnonotus aurigaster*) นกกระจิบธรรมดา นกจับแมลงคอแดง (*Ficedula parva*) นกเค้าดินทุ่ง (*Anthus novaeseelandiae*) คางคกบ้าน ปาดบ้าน (*Rhacophorus leucomystax*) อึ่งขาค่า (*Microrhyla pulchra*) จิ้งจกบ้านหางหนาม (*Hemidactylus frenatus*) ตุ๊กแกบ้าน และงูสร้อยเหลือง (*Lycodon capucinus*) เป็นต้น

สถานภาพของสัตว์ป่า

การจัดสถานภาพของสัตว์ป่าที่ปรากฏในพื้นที่อาศัยการประกาศเป็นสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครองและสัตว์ป่าทั่วไป และจัดตามระบบของ IUCN 1994

ตาม พ.ร.บ. สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จำแนกได้ 3 ประเภท

1. สัตว์ป่าสงวน จากการสำรวจมี 3 ชนิด คือ สมเสร็จ เก้งหม้อ และเลียงผา ในการศึกษาพบเฉพาะเก้งหม้อและเลียงผาเท่านั้น ส่วนสมเสร็จได้จากการสอบถามว่าเคยเข้ามาใช้พื้นที่ในบางครั้ง บางคราว ซึ่งพื้นที่กระจายหลักอยู่ในใจกลางของอุทยานแห่งชาติศรีนครินทร์

2. สัตว์ป่าคุ้มครอง จากการศึกษาพบว่ามีสัตว์ป่าคุ้มครองเข้ามาใช้พื้นที่ถึง 269 ชนิด แต่ที่

พบตัวในการศึกษาครั้งนี้มี 200 ชนิด เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม 30 ชนิด ที่พบ 18 ชนิด นก 212 ชนิด พบ 164 ชนิด สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกมี 4 ชนิด พบ 4 ชนิด และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 23 ชนิด พบ 4 ชนิด ส่วนกลุ่มปลาไม่มีปลาคุ้มครองอยู่ในพื้นที่

3. สัตว์ป่าที่มีได้คุ้มครอง เป็นสัตว์ป่าทุกชนิดเมื่ออาศัยอยู่ในอุทยานแห่งชาติ ก็ย่อมได้รับการอนุรักษ์ทั้งสิ้น

การจำแนกสถานภาพตาม IUCN

1. สัตว์ป่าที่สูญพันธุ์ (Extinct, Ex.) สัตว์ในแหล่งนี้ไม่ปรากฏสัตว์ป่าที่จัดว่าสูญพันธุ์ไปแล้วอาศัยมาก่อน

2. สัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered, E.) จากการสำรวจรายชื่อสัตว์ป่าในพื้นที่พบสัตว์ป่าในสถานภาพนี้มี 5 ชนิด เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 4 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 1 ชนิด แต่ที่พบในช่วงการศึกษา มี 1 ชนิด คือ กิ้งหริ่อ

3. สัตว์ป่าที่มีแนวโน้มว่าใกล้จะสูญพันธุ์ (Vulnerable, V.) จากการตรวจสอบเอกสารและจากผลการศึกษาพบว่ามี 8 ชนิด จำแนกเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม 6 ชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 2 ชนิด ผลจากการศึกษาครั้งนี้พบสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม 2 ชนิด คือ หมูป่า (*Ursus thibetanus*) และหมูป่า (*Helarctos malayanus*) และสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม 1 ชนิด คือ เต่าหก

4. สัตว์ป่าที่หายาก (Rare, R.) จากการตรวจเอกสารและการศึกษาครั้งนี้พบว่ามี 1 ชนิด เท่านั้น คือ ค้างคาวคุณกิตติ

5. สัตว์ป่าที่ข้อมูลยังไม่เพียงพอ (Interminate, I) เป็นกลุ่มสัตว์ป่าที่ไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะจัดเข้าไว้ในกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดในกลุ่มแรก จาก

การตรวจสอบพบว่ามีอยู่ 2 ชนิด ที่พบตัวมี 1 ชนิด คือ เลียงผา

6. สัตว์ป่าที่อยู่ระหว่างการจัด (Insufficiently known, K.) จากการตรวจสอบมีสัตว์อยู่ในบัญชีนี้ 4 ชนิด ที่พบสองชนิดคือ ลิงเสน และเสีปลา

ปัญหาการอนุรักษ์สัตว์ป่าในพื้นที่

ผลจากการรวบรวมข้อมูลและสังเกตในช่วงที่ทำการศึกษา ปรากฏว่าการอนุรักษ์สัตว์ป่าในพื้นที่นี้ประสบปัญหาหลายประการที่สำคัญ ได้แก่

1. การบุกรุกพื้นที่เพื่อทำเกษตรกรรม โดยเฉพาะจากชนเผ่ากะเหรี่ยงที่อยู่ภายในและหมู่บ้านใกล้พื้นที่

2. ปัญหาการลักลอบตัดไม้ เป็นการตัดไปใช้ประโยชน์และเลื่อยเป็นการค้า

3. การขยายที่อยู่อาศัย จากหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ เมื่อมีการแยกครอบครัวก็ยังคงขยายอยู่ในพื้นที่

4. ลักลอบล่าสัตว์ป่า ซึ่งยังขาดการควบคุมและปราบปรามที่มีประสิทธิภาพ

5. การเผาป่าของชาวบ้านรอบๆ พื้นที่และที่อยู่ในพื้นที่ เกิดจากการลุกลามจากการเผาไร่ และตั้งใจเผา

6. การเก็บหาของป่าทำให้สภาพป่าเสียหายและเป็นผลต่อความเป็นอยู่ของสัตว์ป่า

7. การนำสัตว์เลี้ยงเข้าเลี้ยงในพื้นที่ เป็นการแย่งอาหารสัตว์ป่าและแพร่โรคสู่สัตว์ป่า

8. การท่องเที่ยวของประชาชนที่ก่อผลกระทบต่อการทำกิจกรรมของสัตว์ป่า

หากต้องการที่จะอนุรักษ์ลุ่มน้ำนี้ให้มีความ

สมบูรณ์ทั้งสังคมพืชและสัตว์ป่า ปัญหาดังกล่าวนี้
จึงต้องได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน

สรุปและวิจารณ์ผล

จากการสำรวจความหลากหลายชนิดของสัตว์ป่า
ในสถานีวิจัยลุ่มน้ำแม่กลอง อำเภอทองผาภูมิ
จังหวัดกาญจนบุรีนั้น ได้จำแนกกลุ่มของสัตว์ป่า
ออกเป็น 5 กลุ่มใหญ่ คือ สัตว์ป่าเลี้ยงลูกด้วยนม
นกป่า สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก สัตว์เลื้อยคลาน
และปลาน้ำจืด ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

กลุ่มสัตว์ป่าเลี้ยงลูกด้วยนม พบทั้งสิ้น 11
อันดับ 29 วงศ์ 54 สกุล 72 ชนิด ระหว่างศึกษาพบ
33 ชนิด จำแนกเป็นสัตว์ป่าที่อาจจะพบในพื้นที่
39 ชนิด สัตว์ป่าที่พบน้อยมาก 22 ชนิด พบน้อย 5
ชนิด พบปานกลาง 4 ชนิด พบบ่อย 2 ชนิด เป็น
สัตว์ป่าคุ้มครองและสงวนตาม พ.ร.บ.สงวนและ
คุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 จำนวน 54 และ 3
ชนิด ตามลำดับ เป็นชนิดสัตว์ป่าที่ถูกจัดไว้ใน
สมุดปกแดงของ IUCN (1994) จำแนกเป็นชนิดที่
ใกล้จะสูญพันธุ์ 4 ชนิด มีแนวโน้มใกล้จะสูญพันธุ์
6 ชนิด หายาก 1 ชนิด มีข้อมูลไม่เพียงพอ 2 ชนิด
และอยู่ระหว่างการจัด 2 ชนิด

กลุ่มนกป่า พบทั้งสิ้น 12 อันดับ 52 วงศ์ 151
สกุล 231 ชนิด ระหว่างศึกษาพบ 178 ชนิด
จำแนกเป็นสัตว์ที่อาจพบในพื้นที่ 53 ชนิด น้อย
มาก 91 ชนิด น้อย 45 ชนิด ปานกลาง 18 ชนิด
บ่อย 6 ชนิด และพบบ่อยมาก 8 ชนิด เป็นสัตว์ป่า
คุ้มครอง 212 ชนิด

กลุ่มสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก พบ 1 อันดับ 5
วงศ์ 10 สกุล 25 ชนิด ระหว่างศึกษาพบ 19 ชนิด
จำแนกเป็นสัตว์ที่อาจพบในพื้นที่ 6 ชนิด พบน้อย

มาก 11 ชนิด พบน้อย 4 ชนิด และปานกลาง 4
ชนิด เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง 4 ชนิด

กลุ่มสัตว์เลื้อยคลาน พบ 3 อันดับ 14 วงศ์ 42
สกุล 55 ชนิด ระหว่างศึกษาพบ 42 ชนิด จำแนก
เป็นสัตว์ที่อาจพบในพื้นที่ 13 ชนิด พบน้อยมาก
31 ชนิด พบน้อย 5 ชนิด ปานกลาง 4 ชนิด และ
พบบ่อย 2 ชนิด เป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง 23 ชนิด ตาม
IUCN เป็นสัตว์ใกล้จะสูญพันธุ์ 1 ชนิด มีแนวโน้ม
ใกล้สูญพันธุ์ 2 ชนิด และอยู่ระหว่างการจัด 2
ชนิด

กลุ่มปลา พบ 13 อันดับ 23 วงศ์ 56 สกุล 86
ชนิด ระหว่างศึกษาพบ 24 ชนิด เป็นสัตว์ที่อาจพบ
ในพื้นที่ 62 ชนิด พบน้อยมาก 22 ชนิด และพบบ่อย
น้อย 2 ชนิด

จากการรวบรวมกลุ่มสัตว์ป่าทั้งหมดพบว่า
สัตว์ป่าทั้งหมดในพื้นที่มี 40 อันดับ 123 วงศ์ 313
สกุล 469 ชนิด พบระหว่างศึกษา 296 ชนิด เป็น
สัตว์ที่อาจพบในพื้นที่ 173 ชนิด พบน้อยมาก 177
ชนิด พบน้อย 61 ชนิด พบปานกลาง 40 ชนิด พบ
บ่อย 10 ชนิด และบ่อยมาก 8 ชนิด สัตว์ป่าคุ้มครอง
และสัตว์ป่าสงวนมีจำนวน 269 และ 3 ชนิด
ตามลำดับ สัตว์ป่าที่จัดไว้ในสมุดปกแดงของ
IUCN (1994) เป็นสัตว์ใกล้จะสูญพันธุ์ สัตว์ป่าที่มี
แนวโน้มใกล้จะสูญพันธุ์ สัตว์ป่าหายาก สัตว์ป่าที่
มีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะจัดไว้ใน 4 กลุ่มแรก และ
สัตว์ป่าที่อยู่ระหว่างการจัด มีจำนวน 5, 8, 1, 2
และ 4 ชนิด ตามลำดับ

ในการศึกษาสัตว์ป่านั้นมีปัจจัยจำกัดหลาย
ประการ ที่ทำให้การศึกษาไม่สมบูรณ์ เนื่องจากว่า
กลุ่มสัตว์ป่าบางประเภทผู้ศึกษาไม่สามารถพบตัว
หรือเห็นตัวได้ ก็เนื่องจากปัจจัยดังนี้

1. สัตว์ป่าบางชนิดทำกิจกรรมในเวลาากลางคืน เช่น ค้างคาว ชะมด อีเห็น เตีอ ขนาดเล็ก นกที่หากินกลางคืน และกบ เขียด โดยเฉพาะกลุ่มค้างคาวซึ่งยากต่อการศึกษา

2. สัตว์ป่าบางชนิดมีพฤติกรรมหลบซ่อนตัว ถึงแม้จะในเวลากลางวันก็ตาม เช่น ในกลุ่มของนกกินแมลงโลกเก่า งู และจิ้งจกจิ้งเหลน เป็นต้น

3. สัตว์ป่าบางชนิดมีสีสันของลำตัวหรือขนคลุมร่างกายที่กลมกลืนกับธรรมชาติมาก ยากแก่การสังเกต เช่น ในวงศ์ของนกปากกบและนกคบบุง กลุ่มงูเขียว และจิ้งจกจิ้งเหลน เป็นต้น

4. สภาพถิ่นที่อยู่อาศัยที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในแหล่งน้ำ เช่น ปลา โอกาสในการพบตัวน้อยมาก นับเป็นกลุ่มสัตว์ป่าที่การศึกษาในครั้งนี้ยังบกพร่องอยู่มาก จึงควรที่จะมีการศึกษาเพิ่มเติมในโอกาสต่อไป

5. การรวบรวมสัตว์ป่า จากการประกอบกิจกรรมของมนุษย์ในพื้นที่ศึกษามีมากเกินไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่าบางประเภทที่มีความอ่อนไหวสูง

คำนิยาม

ในการวิจัยครั้งนี้ได้รับการอุดหนุนทางด้านงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และการประสานงานที่ดีเยี่ยมจากกลุ่มทรัพยากรธรรมชาติ กองโครงการและประสานงานวิจัย นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก ดร. ทรงธรรม สุขสว่าง ที่ให้ที่พักและ

บริการอย่างดียิ่งในช่วงการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ขอขอบคุณคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่เปิดโอกาสให้ทำการวิจัยเรื่องนี้ และใช้อุปกรณ์ในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- คณะวนศาสตร์. 2534. รายงานฉบับร่างแผนแม่บทการจัดการอุทยานแห่งชาติไทรโยค. คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทวี หนูทอง. 2525. การจัดการทรัพยากรสัตว์ป่า. กองอนุรักษ์สัตว์ป่า, กรมป่าไม้, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ศูนย์วิจัยป่าไม้. 2535. แผนแม่บทการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี. คณะวนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Groombridge, B. (ed.). 1993. 1994 IUCN Red list of Threatened Animals. IUCN Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- Pettingill, O. S. 1969. A Laboratory Field Manual of Ornithology. Bures Publ. Comp., USA.
- Poonswad, P. 1993. Aspect of the biology and ecology of some Asian hornbills. In: P. Poonswad and A.C. Kemp. (eds). 1993. Manual to the Conservation of Asian Hornbills. Hornbill Project, pp 76-84. Faculty of Science, Mahidol Univ., Bangkok.
- Suksawang, S. 1995. Site overviews: Thong Pha Phum Study Site. In: Proceedings of the Changes of Tropical Forest Ecosystems by El Niño and Others, pp 33-36. 7-10 Feb. 1995, Kanchanaburi, Thailand. JSTA, NRCT, and JISTEC.
- van der Pijl, L. 1982. Principles of Dispersal in Higher Plants. Springer Verlag, Berlin Heidelberg, New York.

ตารางภาคผนวก. (ต่อ)

อันดับ (Orders)	วงศ์ (Families)	ลำดับ (No.)	ชื่อไทย (Thai name)	ชื่อสามัญ (Common name)	ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name)	ระดับ ความ ชุกชุม	สถานภาพ (Status)		ฤดูกาลที่ ปรากฏ				พื้นที่อาศัย (Habitats)									
							พ.ร.บ.	IUCN	ฝ	น	ร	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ	ช	ซ			
Pittidae	Pittidae	180	นกพญาปากกว้างหางยาว	Long-tailed Broadbill	<i>Psarisomus dalhousiae</i> (Jameson)1836.*	2	ค	-	x													
		181	นกพญาปากกว้างอกสีเงิน	Silver-breasted Broadbill	<i>Serilophus lunatus</i> (Gould)1834.	1	ค	-														
		182	นกคิ้วเขียวธรรมดา	Blue-winged Pitta	<i>Pitta moluccensis</i> (Mueller)1776.*	4	ค	-	x													
		183	นกคิ้วเขียวหน้าเงิน	Blue Pitta	<i>Pitta cyanea</i> Blyth, 1843.*	3	ค	-	x		x											
	Hirundinidae	Hirundinidae	184	นกคิ้วเขียวอกเขียว	Hooded Pitta	<i>Pitta sordida</i> (Mueller)1776.*	2	ค	-	x		x										
			185	นกคิ้วเขียวหัวสีน้ำตาล	Rusty-naped Pitta	<i>Pitta oatesi</i> (Hume)1873.*	2	ค	-	x	x											
			186	นกนางแอ่นบ้าน	Barn Swallow	<i>Hirundo rustica</i> Linnaeus,1758.*	3	ค	-	x	x	x										
		Campephagidae	Campephagidae	187	นกนางแอ่นคอโทกแดง	Red-rumped Swallow	<i>Hirundo daurica</i> Linnaeus,1776.	1	ค	-												
				188	นกขุนหรือปีกแถบขาว	Bar-winged Flycatcher-shrike	<i>Hemipus picatus</i> (Sykes)1832.*	2	-	-	x											
				189	นกขี้เท้าใหญ่	Large Cuckoo-shrike	<i>Coracina macei</i> (Lesson)1831.*	3	-	-	x											
				190	นกขี้เท้าใหญ่	Black-winged Cuckoo-shrike	<i>Coracina melaschista</i> (Hodgson)1836.*	2	-	-	x	x										
				191	นกเขียวคอหงสีน้ำตาล	Large Wood-shrike	<i>Tephrodornis virgatus</i> (Temminck)1824.*	2	-	-	x	x										
				192	นกพญาไฟสีเทา	Ashy Minivet	<i>Pericrocotus divaricatus</i> (Raffles)1822.*	2	ค	-	x	x										
			Chloropseidae	Chloropseidae	193	นกพญาไฟใหญ่	Scarlet Minivet	<i>Pericrocotus flammeus</i> (Forster)1781.*	3	ค	-	x	x									
					194	นกพญาไฟคอเทา	Grey-chinned Minivet	<i>Pericrocotus solaris</i> Blyth,1846.*	2	ค	-	x										
					195	นกขมิ้นน้อยธรรมดา	Common lora	<i>Aegithina tiphia</i> (Linnaeus)1758.	1	ค	-											
					196	นกขมิ้นน้อยปีกสีเขียว	Great lora	<i>Aegithina lafresnayeii</i> (Hartlaub)1844.*	2	ค	-	x										
					197	นกเขียวก้นคองปีกสีฟ้า	Blue-winged Leafbird	<i>Chloropsis cochinchinensis</i> (Gmelin)1788.*	4	ค	-	x	x	x								
					198	นกเขียวก้นคองหน้าผากสีทอง	Golden-fronted Leafbird	<i>Chloropsis aurifrons</i> (Temminck)1829.	1	ค	-											
Pycnonotidae	Pycnonotidae	199	นกเขียวก้นคองท้องสีส้ม	Orange-bellied Leafbird	<i>Chloropsis hardwickii</i> Jardine&Selby,1830.*	2	ค	-	x													
		200	นกปรอดคอเหลืองหัวจุก	Black-crested Bulbul	<i>Pycnonotus melanicterus</i> (Gmelin)1789.*	6	ค	-	x	x	x											
		201	นกปรอดหัวโขนเครมแดง	Red-whiskered Bulbul	<i>Pycnonotus jocosus</i> (Linnaeus)1758.*	2	ค	-	x	x												
		202	นกปรอดหัวสีขม	Sooty-headed Bulbul	<i>Pycnonotus aurigaster</i> (Vieillot)1818.*	2	ค	-	x	x												
		203	นกปรอดคอขาว	Stripe-throated Bulbul	<i>Pycnonotus finlaysoni</i> Strickland,1844.*	3	ค	-	x		x											
		204	นกปรอดคอขาว	Streak-eared Bulbul	<i>Pycnonotus blanfordi</i> Jerdon,1862.*	2	ค	-	x													
		205	นกปรอดคอทอง	Black-headed Bulbul	<i>Pycnonotus atriceps</i> (Temminck)1822.*	2	ค	-			x											
		206	นกปรอดคอหงหน้าผากเทา	White-throated Bulbul	<i>Criniger flaveolus</i> (Gould)1836.*	4	ค	-	x	x	x											
		207	นกปรอดคอหงหน้าผากเทา	Puff-throated Bulbul	<i>Criniger pallidus</i> (Swinhoe)1870.*	3	ค	-	x	x												
		208	นกปรอดคอหงสีน้ำตาล	Ochraceous Bulbul	<i>Criniger ochraeus</i> (Moore)1854.	1	ค	-														
		209	นกปรอดคอหงสีเทา	Ashy Bulbul	<i>Hypsipetes flavala</i> Blyth,1845.*	3	ค	-	x	x												
		Dicruridae	Dicruridae	210	นกปรอดคอหงสีเทา	Grey-eyed Bulbul	<i>Hypsipetes propinqua</i> (Oustalet)1903.*	4	ค	-	x	x										
211	นกปรอดคอหงหน้าผากขาว			Buff-vented Bulbul	<i>Hypsipetes charlottae</i> (Finsch)1867.*	3	ค	-	x	x	x											
212	นกปรอดคอหงสีโพลคาแดง			Olive Bulbul	<i>Hypsipetes viridescens</i> (Blyth)1845.*	2	ค	-	x													
213	นกแขงเขวสีเทา			Ashy Drongo	<i>Dicrurus leucophaeus</i> Vieillot,1817.*	4	ค	-	x	x	x											
214	นกแขงเขวปากกา			Crow-billed Drongo	<i>Dicrurus annectans</i> (Hodgson)1836.*	2	ค	-	x		x											
215	นกแขงเขวสีเหลือง			Bronzed Drongo	<i>Dicrurus aeneus</i> Vieillot,1817.*	4	ค	-	x	x	x											
216	นกแขงเขวหางบัวใหญ่			Greater Racket-tailed Drongo	<i>Dicrurus paradiseus</i> (Linnaeus)1766.*	6	ค	-	x	x	x											
217	นกแขงเขวหางบัวเล็ก			Lesser Racket-tailed Drongo	<i>Dicrurus remifer</i> (Temminck)1823.*	2	ค	-	x													
Oriolidae	Oriolidae	218	นกแขงเขวหางบนขน	Hair-crested Drongo	<i>Dicrurus hottentottus</i> (Linnaeus)1766.*	5	ค	-	x	x	x											
		219	นกแขงเขวหางปลา	Black Drongo	<i>Dicrurus macrocer</i> (Vieillot)1817.*	3	ค	-	x	x	x											
		220	นกขมิ้นหน้าทอยดำ	Black-naped Oriole	<i>Oriolus chinensis</i> Linnaeus,1766.*	4	ค	-	x	x	x											
		221	นกขมิ้นหน้าทอยใหญ่	Black-hooded Oriole	<i>Oriolus xanthornus</i> (Linnaeus)1758.*	3	ค	-	x	x	x											
		222	นกขมิ้นแดง	Maroon Oriole	<i>Oriolus traillii</i> (Vigors)1832.	1	ค	-														
Irenidae	Irenidae	223	นกเขียวคราม	Asian Fairy-bluebird	<i>Irena puella</i> (Latham)1790.*	5	ค	-	x	x	x											
		224	นกสักริกเขียว	Green Magpie	<i>Cissa chinensis</i> (Bodaert)1783.*	2	ค	-			x											

ตารางภาคผนวกที่ 16 : 57-81 (2540)

ตารางภาคผนวก. (ต่อ)

อันดับ (Orders)	วงศ์ (Families)	ลำดับ (No.)	ชื่อไทย (Thai name)	ชื่อสามัญ (Common name)	ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name)	ระดับความชุกชุม	สถานภาพ (Status)		ฤดูกาลที่ปรากฏ			พื้นที่อาศัย (Habitats)									
							พ.ร.บ.	IUCN	ฝ	น	ร	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ	ช	ซ		
Cyprinodontes Synentognathi	Sisoridae	449	ปลาสี่	Bagarius	<i>Bagarius bagarius</i> (Buchanan).	1	-	-													
	Schilbeidae	450	ปลาสังกะวาด	Catfish	<i>Lates hexanema</i> (Bleeker).	1	-	-													
	Cyprinodontidae	451	ปลาหัวตะกั่ว	Killifishes	<i>Orzias sp.</i>	1	-	-													
	Belonidae	452	กระตู่หางบัวจืด	Round-tailed Garfish	<i>Xenentodon cancila</i> (Hamilton).*	2	-	-													
Heterosomata	Hemiramphidae	453	ปลาซุ่ม	Halfbeak	<i>Dermogenys pusillus</i> van Hasselt.	1	-	-													
	Synapturidae	454	ปลาคู้นควาย	Synapturid	<i>Synaptura aenea</i> H.M. Smith.	1	-	-													
Labyrinthici	Channidae	455	ปลาลิ้นหมา	Synapturid	<i>Cynoglossus microlepis</i> (Bleeker).	1	-	-													
		456	ปลาช่อน	Striped Snakehead	<i>Ophicephalus striatus</i> (Bloch).*	2	-	-													
		457	ปลากระสง	Blotched Snake-headed Fish	<i>Ophicephalus lucius</i> (Cuv.&Val.)	1	-	-													
		458	ปลาก้าง	Red-tailed Snakehead	<i>Ophicephalus gachua</i> (Buchanan).*	2	-	-													
		459	ปลาชะโด	Giant Snake-headed Fish	<i>Ophicephalus micropeltes</i> (Cuv.&Val.)	1	-	-													
		460	ปลาช่อนคอกจันทน์	Great Snake-headed Fish	<i>Ophicephalus marulius</i> (Hamilton).	1	-	-													
	Osphronemidae	461	ปลาล่อน	Serpent Snake-headed Fish	<i>Ophicephalus melasoma</i> (Bleeker).	1	-	-													
		462	ปลาเรต	Giant Gourami	<i>Osphronemus goramy</i> Lacepede.	1	-	-													
		463	ปลากระต๊อหน้	Three-spotted Gourami	<i>Trichogaster trichopterus</i> (Pallas).	1	-	-													
		464	ปลากัดป่า	Striped Croaking Gourami	<i>Trichopsis vittatus</i> (Cuv.&Val.)	1	-	-													
Percomorphi	Chandidae	465	ปลาข้าวเม่า	Striped Tiger Nandid	<i>Chanda woffii</i> (Bleeker).	1	-	-													
	Nandidae	466	ปลาตะกรับ	Striped Tiger Nandid	<i>Pristolepis fasciatus</i> (Bleeker).*	2	-	-													
Chromides	Cichlidae	467	ปลานิล	Nile Tilapia	<i>Tilapia nilotica</i> *	2	-	-													
Gobioidae	Eleotridae	468	ปลาน้ำทราย	Sand Goby	<i>Oxyeleotris marmorata</i> (Blkr.)	1	-	-													
Plectognathi	Tetraodontidae	469	ปลาน้ำเป็ดดำ	Puffer Fish	<i>Tetraodon lineatus</i> (Bleeker).	1	-	-													

หมายเหตุ * = ชนิดสัตว์ป่าที่สำรวจพบจริง ระดับความชุกชุม

- 1 = ชนิด สัตว์ป่าที่คาดว่าจะมีในพื้นที่
- 2 = ชนิด สัตว์ป่าที่พบน้อยมาก
- 3 = ชนิด สัตว์ป่าที่พบน้อย
- 4 = ชนิด สัตว์ป่าที่พบปานกลาง
- 5 = ชนิด สัตว์ป่าที่พบน้อย
- 6 = ชนิด สัตว์ป่าที่พบบ่อยมาก

สถานภาพตามกฎหมาย

ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535
 ก = สัตว์ป่าคุ้มครอง
 ค = สัตว์ป่าสงวน

ตามสนุคปกแดง IUCN

- Ex = สูญพันธุ์ (Extinct)
- E = ใกล้สูญพันธุ์ (Endangered)
- V = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable)

นอกประเภท = -

ประเภทถิ่นอาศัยของสัตว์ป่า

- ก = ป่าดงดิบแล้ง
- ข = ป่าผสมผลัดใบ
- ค = ป่าดงดิบ
- ง = ไร่ร้าง
- จ = สวนป่า
- ฉ = เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
- ช = พื้นที่เกษตรกรรม
- ซ = ที่อยู่อาศัยของมนุษย์

- R = หายาก (Rare)
- I = ข้อมูลไม่เพียงพอ (Indeterminate)
- K = อยู่ระหว่างการจัด (Insufficiently known)

